

Міністерство освіти і науки України

Київське обласне територіальне відділення Малої академії наук України

Секція мистецтвознавство

Мадлен Віонне – забуте ім'я Високої моди

Роботу виконала:

Масовець Катерина Володимирівна,
учениця 9-А класу Музичанської
ЗОШ I-III ст.;
вихованки Києво - Святошинського
районного ЦТМ «Оберіг»

Науковий керівник:

Захаренко Т.Д.
вчитель трудового навчання;
керівник гуртка крою та шиття

Рецензент:

Коваленко І.М.
кандидат технічних наук,
доцент кафедри Художнього Моделювання
костюма Київського Національного університету
Технології та Дизайну

Зміст

I. Вступ	3
II. Мадлен Віонне – забуте ім'я Високої моди.	
1. Життєвий шлях Мадлен Віонне.....	8
2.Творче становлення великої майстрині Мадлен Віонне (уявне інтерв'ю з великою майстринею).....	12
3. Копіювання – ворог Високої моди.....	20
4. Місце Мадлен Віонне серед видатних кутюр'є	22
5. Внесок Мадлен Віонне в розвиток високої моди.....	24
6. Спроба відродження Будинку Моди Мадлен Віонне.....	27
III. Висновки.....	29
Бібліографія.....	31
Додатки.....	33

I. Вступ

Актуальність роботи. Вміння красиво одягатися – це такий же талант, як усякий інший. Його треба розвивати і берегти тому, що люди, які мають цей талант рухають колесо богині, яка зветься Модою.

Дійсно мода – це незбагненне таїнство магічних дій багатьох епох. До цього існувало дуже багато стилів одягу, які змінювалися в залежності від країни або від соціального положення тих, хто його носив.

Все різко змінилося, коли Чарльз Фредерік Ворт не захотів і надалі залишатися лише постачальником одягу для імператриці Євгенії і став підписувати свої моделі. Це і стало приводом появи торгової марки. З цього часу постачальник перетворився на кутюр'є, а те що він створював називали словом “мода”.

Але тільки Жак Дусе проклав дорогу в світ кутюр'є революціонерам високої моди: він відкрив не тільки Поля Пуаре, а і Мадлен Віонне, яка напевно більше всіх хотіли звільнити жіноче тіло від корсета. Віонне внесла значний вклад в моду, якщо порівняти її з Шанель, яка непевно думала більше про практичність, то Віонне прагнула створювати красу. Лише давнім грекам було відомо, як красиво виглядає благородне тіло в благородному одязі. Щоб досягнути цієї мети Віонне розробила техніку крою, яка і сьогодні вважається вершиною швацького мистецтва.

Крій по косій відомий з XIX, але змістовне застосування він придбав лише в сукнях Віонне. Незважаючи на її відкриття, життя Мадлен Віонне є маловідоме, можливо причина в тому, що її моделі були надто розкішними, ексклюзивними, проте її творчість продовжує приносити насолоду багатьом поколінням любителів високої моди.

Мета моєї роботи дослідити творче життя Мадлен Віонне та дізнатися, яким чином її творчість вплинула на створення Високої моди.

В золотий вік «haute couture» між 20-ми та 30-ми роками ХХ ст. на арені моди з'явилась жінка – кутюр'є, ім'я якої Мадлен Віонне.

Життєвій та творчий шлях М. Віонне був складним: її становлення як модельєра і людини відбувалося у вельми нелегких обставинах: дві світові війни, творча та економічна криза. Проте М. Віонне до кінця своїх днів зберігала легкість і енергійність, що допомагало їй у досягненні своєї мети – створення нового гатунку моди. Творче кредо М. Віонне: «Пам'ятайте: мистецтво одягти людей потребує багато часу й терпіння!».

Захоплення М. Віонне грецькою скульптурою та класичними формами надихнуло її на творення нової форми крою. Її вважають родоначальницею крою по косій (матеріал розрізається не як звичайно, паралельно, а по косій під кутом 45 градусів і у такий спосіб силует здобуває легкість. Завдяки косому крою тканина прекрасно облягає жіночу фігуру й повністю повторює рух людини. "Коли жінка посміхається, сукня повинне посміхатися з нею", говорила Віонне, підкреслюючи діалог між тілом і сукнею), без якого не можливо уявити одяг нового тисячоліття. Для роботи з матеріалами вона користувалася манекеном тільки з рожевого дерева, щоб створювати звичне драпірування. Для своїх дивовижних моделей Віонне використовувала шовковий креп, муслін, оксамит, сатин, замовляла тканини в Бьянчіні Фур'є, який в 1918 році виготовив для неї шовковий креп, у склад якого входив ацетат. Це була перша штучна тканина. Крім еластичності і м'якості вона повинна бути ще не менше двох метрів, щоб кроїти по косій. Тільки для неї фірма «Родьє» випустила дуже широку вовняну тканину шириною 4-5 метрів, щоб можна було викроїти по косій пальто без швів.

Видатний сучасний модельєр Аззедін Аллає, майстер високого крою, якому потрібно було цілий місяць, щоб дізнатися таємниці кравецького мистецтва Мадлен Віонне. Більш ніхто так і не зумів розгадати таємницю

вечірньої сукні кольору слонової кістки. Сукня з віскозного атласу кольору слонової кістки, створена з єдиного шматка тканини, який скріплений коштовними брошками у вигляді бантів в 1936 р.

Зараз вона знаходиться в Паризькому музеї Моди та текстилю і належить до чудових творінь, ідеальна форма яких досягнула за допомогою одного єдиного шва.

А ще М. Віонне винайшла сукню без застібки, комір-хомут і комір-капюшон, а також ансамбль з сукні та пальта, підкладка якого виконана з того ж матеріалу, що і сукня. Для Мадлен Віонне це було найвищою метою. В цьому з нею і по цей час ніхто не може зрівнятися.

Мадлен Віонне надала своїм співробітницям соціальні права, які лише багато пізніше були введені законним порядком: короткі перерви, оплачувана відпустка, допомога у разі хвороби або травми. Вона організувала їдальню, стоматологічну допомогу, лікарню і навіть власне туристичне бюро, яке піклувалося про організацію відпустки тисячі її службовців.

Лише Віонне закликала підтримувати своє тіло за допомогою фізичних вправ і спорту, а не штучних корсетів. Знявши з жінок корсет, вона повернула їм трішки свободи.

Вона стримано використала декоративне доповнення, щоб не порушити балансування драпіровок. Наприклад, бахрому, яка була шалено популярна в еру Чарльстону, розміщено не по низу сукні, а вздовж швів по діагоналі. І також великим внеском у розвиток моди у сучасному вигляді було те, що М. Віонне почала захищати свій творчий доробок від копіювання, випускаючи специфічні лейби з відбитком пальця та створюючи копірайт-альбоми, тим самим убезпечуючи свій бренд від підробок.

Вона передала свої малюнки, а також копірайт-альбоми U F A C (UNION Franfaise des Arts du Costume), для організації музею Моди та текстилю у Париж, який був відкритий у 1996 році. У цьому музеї виставляються експозиції творчих доробків різних дизайнерів світу моди та текстилю.

В порівнянні з іншими модельєрами Мадлен Віонне навіть сьогодні залишається маловідомою. Можливо, причина у тому, що моделі Віонне були ексклюзивними і надто розкішними, але, незважаючи на це її творчість продовжує приносити насолоду багатьом поколінням шанувальників Високої моди. Серед своїх сучасників М. Віонне заслужила славу пуриста від моди: вона вважала ідеальним чистий стиль, прості форми і природні кольори, вона не намагалася поставити моду на конвеєр і не створювала з неї культу. Якщо Пуаре був «декоратором», королем видовища, батьком маркетингу; Шанель – «стилістом», творцем сучасної уніформи й функціонального силуету, то Віонне - це «аматор чистоти», неперевершений технік, що погоджував робочі параметри краси й швидко зростаючої модної індустрії.

Вона не звільняла жінку від корсету як Поль Пуаре чи створила індустрію краси як Коко Шанель. Вона дала жінці можливість бути природною.

Мадлен Віонне називають архітектором моди. Її творчість – вершина мистецтва «haute couture», яку неможливо перевершити, як говорив Крістіан Діор.

Найбільш важливий винахід Мадлен Віонне – це косий крій.

Її модний Будинок нажалі залишається не надто відомим через неправильний менеджмент. Ще у недалекому минулому його представляли такі молоді модельєри як С. Кокосаласкі, М. Одібе, проте того високого рівня, який був характерний для будинку Віонне, вони не змогли досягнути.

Творчий спадок М. Віонне став основою для багатьох майстрів модної індустрії: Аззедін Аллає, Дж. Галліано, Ямамото та ін.

Мадлен Віонне створила власну концепцію моди, яка не втрачає своєї актуальності і на сьогодні, в неї як у кутюр'є є чому навчитися і сучасним дизайнерам. Зараз інтерес до її творчості та моделей(створених на початку ХХ століття) зростає, а її ім'я стає все більш відомим. Без М. Віонне вже важко уявити сучасну моду, її косий крій став невід'ємною частиною творчого процесу створення колекцій Високої моди.

Новизна роботи полягає у тому, що були використані неперекладені українською і російською мовою джерела. Та за допомогою цієї бібліографії було складено уявне інтерв'ю з М. Віонне, відповіді якої реконструйовано за документальними джерелами.

Предметом мого дослідження є життєвий шлях та творча еволюція М. Віонне, її внесок в розвиток Високої моди та кравецького мистецтва.

Завдання:

- простежити життєвий шлях і творче становлення М. Віонне;
- дослідити розвиток її як кутюр'є;
- дослідити внесок М. Віонне у розвиток Високої моди;
- порівняти її доробок з творчими досягненнями інших кутюр'є.

Крій по косій, створений нею, допоміг кожному модельєру зробити щось нове, сміливе, що було необхідне для народження нової моди.

Слово «мода», його латинська першооснова, може бути перекладене таким чином як образ, міра, спосіб, образ чогось нового, свіжого, цікавого. Міра – співвідношення між одягом максимально зручним і разом з тим ошатним, можливість зробити такий одяг загальнодоступним.

Зародження, розвиток моди відповідали цим критеріям, а творили моду люди творчі, натхненні, компетентні. В золотий вік haute couture між 20-ми та 30-ми роками ХХ ст. на арені моди з'явилась жінка – кутюр'є, ім'я якої Мадлен Віонне.

II. Мадлен Віонне – забуте ім'я Високої моди.

1. Життєвий шлях Мадлен Віонне.

22 червня 1876р. в Мадлен Шіллер-о-Буа , департамент Лойрет, народилася Марі Мадлен Валентин Віонне, дочка Жан-Батиста Абеля Віонне, який народився 8 грудня 1846 р. в Мадлен Ла Шассань, департамент Юра і Марі Розалії Генрієтти Гардембуаз, яка народилася 28 грудня 1854 р. у Мадлен Ла Ферт-Люпьер, департамент Йонна. Батьки одружилися 17 квітня 1874р. в Айлант-сюр-Толон, департамент Йонна. Коли народилася Мадлен, її мати працювала кравчиною , а Абель був кінним поліцейським у загоні, що був розквартирований у Шиллер-о-Буа.

1886р. Мадлен одержала диплом початкової школи, заснованої Жулем Ферри Лоу для дітей одинадцяти років і більше. Вона одержала шкільний сертифікат у віці 10 років. Потрібно було набрати сорок п'ять балів, а вона набрала 60. В школі вона добре вчилася й завжди прагнула бути найкращою. Шкільний вчитель вважав Мадлен обдарованою дитиною. Дівчинка мала талант тонко відчувати красу. Вона мріяла стати скульптором, але доля розпорядилася по-іншому: одинадцятирічній Мадлен довелося покинути школу і піти ученицею до кравчині. Вона вивчилася, стала закрійницею і якийсь час працювала в Парижі.

3 лютого 1894р. Мадлен вийшла заміж за поліцейського Еміля Депуто, що народився 29 квітня 1869 року. 30 жовтня народилася дочка Жанна Івонн Депуто.

Мал. 1 Портрет Мадлен. Віонне, 1896 р.

У липні 1895р. з метою вивчення англійської мови, Мадлен їде до Англії і влаштовується на роботу прачкою в санаторій Холловея, в закладі для пацієнтів із захворюваннями психіки, розташованому у Вірджинія Вотерс в

Мал. 2 Реклама Кет Рейлі 1897 р.

20 милях на захід від Лондона. Після недовгого заміжжя і смерті маленької дочки Віонне стала управляючою ательє лондонської кравчині Кет Рейлі.

Через три роки Мадлен повертається в Париж і влаштовується на роботу спочатку продавщицею в магазин Бехова-Давида. А через деякий час, після другої співбесіди, її наймають як головну закрійницю з окладом 400 франків на місяць у Будинок Моди сестер Калло, який спеціалізувався на білизні з мереживом.

На початку ХХ століття цей будинок став одним з ведучих Будинків Високої моди.

Будинком керувала старша із сестер Марія Калло Гербер, яка відповідала за художнє керівництво, стала наставником Віонне.

1906р. Віонне перейшла на роботу до Жака Дусе. Шила сукні для відомих акторок того часу: Женевьев Лантельм, Сесиль Сорель, Верб Лавальє, Реджан і Ліан де Пужи. Чотири роки вона працює в якості кравчині у Жака Дусе. Саме тут до неї приходить ідея створити сукні, викроєні по косій, що дозволяє запобігти банальних виточок і рельєфів. У 1907 році Жак Дусе доручив Віонне відновити його моделі. Вона зробила це, прибравши корсет і укоротивши довжину.

У ті часи це не сподобалося ні клієнткам, ні продавцям, які повстали проти нової творчої сили.

Мал. 3 Мадлен Віонне, 1907р.

Для Віонне, таким чином, прийшов час стати самостійною і це вдалося їй в 1912 році. Мадлен відкрила свій Будинок Моді в Парижі за адресою вул. Ріволі, 222, не маючи при цьому ні одного франка.

Будинок Віонне став найкращим місцем для жінок, які цінили оригінальність і віртуозний покрій одягу. На початку першої світової війни Мадлен закриває свій модний салон і вирушає в столицю

Італії вивчати історію мистецтва і архітектури.

18 квітня 1918р. після завершення першої світової війни Будинок Моді віродився і успіх був подібний до спалаху. Маючи 1200 працівників, Будинок Моді був найбільшим і здобув світове визнання.

І тільки у 1924р. на виробках колекції вперше з'явилася монограма **MV**, а із зими 1924 року була введена нова нумерація виробів:

артикули 2000 – повсякденна сукня

артикули 3000 – літня сукня

артикули 4000 – вечірня сукня

артикули 5000 – ляний одяг

артикули 6000 – манто

артикули 7000 – блузони

артикули 8000 – спортивний одяг

артикули 9000 – костюми для кіно

Мал. 4 Будинок Моді на,
вул. Ріволі, 222

За заслуги перед Францією і індустрією моди 2 лютого 1929р. Мадлен Віонне була нагороджена Орденом «Почесного Легіону».

В 1939 р. термін дії Уставу товариства й термін дії Договору оренди будинку на вулиці Монтеня минув, тому Будинок Моди Мадлен Віонне довелося зачинити.

Після закриття свого Будинку Моди М.Віонне практично відійшла від справ, про що вона ніколи не шкодувала.

Померла Мадлен Віонне 22 березня 1975 р, доживши майже до 100 років.

До останнього дня вона брала активну участь в житті світу моди, відвідувала численні офіційні заходи, організовувала покази своїх колекцій минулих років.

Гідними продовжувачами справи Мадлен Віонне стали її учні та колеги – Луї Борду, Шарль Мювез, Мадлен Лубер, Марсель Шомон, Бетті Кірк та інші, – які після закриття Будинку Моди Мадлен Віонне пішли власними шляхами й стали видатними персонами в світі Високої моди.

Мал. 6 Мадлен Віонне 1967р.

2. Творче становлення великої майстрині Мадлен Віонне (уявне інтерв'ю з великою майстринею).

Історія залишили нам багато статей, книг та інших публікацій про життя й творчий шлях великої майстрині. Користуючись цими матеріалами, я вирішила створити уявне інтерв'ю з Мадлен Віонне.

Ваші батьки розвелися, коли вам було три з половиною роки ?...

« Моя мати залишила мого батька, тому що вона хотіла працювати й жити своїм життям. У неї було велике почуття відповідальності й організації, вона заснувала Пети казино, що було в той час одним із кращих концертних кафе в Парижі» .¹

«Згодом мама відвезла мене до своєї матері, яка виховувала мене в Джоні. А коли мені було п'ять років, забрав батько» .²

Розкажіть, як ви почали займатися виготовленням одягу.

«Випадково, як це майже завжди трапляється. Мій шкільний вчитель, вважав мене обдарованою і хотів, щоб я продовжила навчання, щоб стати вчителем. Але з цим був не згодний мій батько, він послухав пораду друга, чия дружина була швачкою, тому саме в неї я й розпочала вчитися»...³

По оголошенню в Morning Post ви влаштувалися на роботу до Кейт Рейлі в її лондонський Будинок Моди ...

¹ Celia Bertin, *Haute Couture, terre inconnue* (Paris: Hachette, 1956), с.162

² Madeleine Chapsal, interview of Madeleine Vionnet, January 30, 1974; typescript, с.2

³ Gaston Derys, "En devisant avec ... Madeleine Nionnet", *Minerva*, illustrated supplement to the *Journal de Rouen*, January 2, 1938, с.7

*«Я шила сукню дочці Вандербилта, що виходила заміж за герцога Мальборо. Висока й гарна, дуже гарна жінка. А потім я шила їй одяг для виступу в суді».*⁴

*«Повернувшись у Париж, я працювала у двох самих престижних Будинках Моди».*⁴

В 1901 році Ви почали працювати у сестер Калло.

*«Я була старшою кравчиною в ательє Гербер, (одної із трьох сестер Калло), і керувала двадцятьма працівниками. Я перша придумала костюм, адже саме працюючи в сестер Калло, сконструювала свою першу модель».*⁴

*« У неї навчилася робити «роллс-ройси», без неї я б робила «форди».*⁵

Чому Ви перейшли на роботу до Жака Дусе в 1906 році?

*«Я пішла від строгої мадам Гербер тому, що Жак Дусе запропонував мені місце, про яке я тільки мріяла, де могла створювати власні шаблони, власні моделі!».*⁶

*«Це я зняла з жінки корсет. У Дусе, вперше я представила супермоделей босоніж або в сандалях на босу ногу».*⁷

*«Я спочатку сконструювала сукню прямого силуету і пошила її для Лантельм (сценічне ім'я Матильда Фосси відомої акторки). Вона складалася із трьох частин, які накладалися одна на одну з тканини в смужку та білого фуляру (фуляр – це м'яка шовкова тканина) . Продавці, злякалися, Дусе попросив мене забрати сукня з колекції».*⁸

⁴ Madeleine Chapsal, interview of Madeleine Vionnet, ca. 1960; typescript, Madeleine Chapsal archives n.p.

⁵ Anne Manson, "Elle fete aujourd'hui ses 90 ans, Madeleine Vionnet qui fut la grande dame de couture entre les deux guerres ; J'ai vecu l'age d'or de l'elegance," *L'Aurore*, June, 22, 1966.

⁶ Chapsal interviews, ca. 1960, c.21, 23.

⁷ Bertin, *Haute Couture, terre inconnue*, c. 161

⁸ Dabadie, "Madeleine Vionnet ...ses 90 ans"

«Продавці казали про мої моделі: " Ми навіть не хочемо говорити про них".

Це драгувало мене. І тоді Лантельм сказала мені: "Це смішно. Чому Ви там працюєте. Ви повинні піти з Будинку Дусе й працювати самостійно ". Крім того, Лантельм представила мене своєму чоловіку, Чарльзу Едвардсу, засновникові газети «Ле Матен», щоб допомогти знайти необхідну суму в 800.000 франків».⁹

«Едвардс сказав мені: " Знайдіть 400.000 франків, і я знайду 400.000". На жаль, вони відправилися в круїз і Лантельм потонула. В 1912 році я вирішила відкрити свій Будинок моди в Парижі за адресою вулиця Ріволі, 222»⁹.

«Я не мала ні франка. Взагалі не було грошей»⁹.

«Коли я зібралася йти з Будинку Моди Дусе, я сказала собі: потрібно знайти гроші. Замість необхідних 400.000 франків я знайшла тільки 300.000, включаючи 100.000 франків власних збережень, які вдалося зібрати. Я почала свій малюсінський бізнес на Рю де Ріволі. На той час я жила на невелику суму грошей, що вдалося зібрати. Але це не мало значення. Головне, я одержала свою незалежність»⁹...

Чим Ви займалися під час Першої світової війни?

«Під час війни мій Будинок Моди був зачинений, але мої працівники, які хотіли працювати, продовжували працювати для клієнтів. Я не продавала сукні: клієнти забирали їх і розраховувалися напряму з кравцями. Я зробила це не для доброчинності, а з жалості. І робила це для себе самої. А після закінчення війни всі мої співробітники і клієнти повернулися до мене»⁹.

«Я знову відкрилася 18 квітня 1918 р. Мій успіх був подібний до спалаху»¹⁰.

⁹ Chapsal interviews, ca. 1960, c. 21, 23.

¹⁰ Lucie Noel, "Grande Dame de Designers", *Irish Independent*, July 22, 1966.

Що Ви придумали нового?

«Всі ми робили все. Але те, що робила я, це була не просто мода, це було зроблено на все життя»¹¹.

«Що стосується крою, то я, мені здається, винайшла все, коли мені показують щось нове, я кажу собі – у мене це вже було»⁹.

А Ваш знаменитий крій по косій?

«Тоді ми використовували крендешин тільки для прямих суконь. Я перша застосувала косий крій, тому що тепер у мене був власний Будинок Моди. Косий крій був гнучким, легким і створював ефект хвилі»¹².

Чи можете ви описати ваш творчий процес?

«Щодня я сиділа у своїй студії перед невеликим дерев'яним манекеном, яким користувалася із самого початку, і все моє життя, потім драпірувала тканину, комбінувала, збирали окремі деталі ... – все це мені дуже подобалося.

Кутюр'є – це той, хто творить, хто створює одяг відповідно до потреб повсякденного життя, працює він так: довкола нього – його колеги й помічники, а також величезна кількість мусліну (тканина, що кроїться й перекроюється для пошуку нових ідей, застосовується кілька типів таких тканин, залежно від того, що Вам необхідно створити чи то повітряну легку сукню або щільне тверде пальто). Модельєр у вигляді спеціальних термінів пояснює своїм співробітникам, якою вона хоче бачити модель і як вона представляє цю модель у своєму мисленні, а ще краще – вона сама

¹¹ Chapsal, "Homage a Madeleine Vionnet", с. 26

¹² Lavie-Compin, "Madeleine Vionnet", с. 117.

кроїть із мусліну модель у зменшеному масштабі, скріплюючи її шпильками. Потім макет з мусліну остаточно збирається, перевіряється, обговорюється, – і тільки після того починається вибір кольорів і текстури тканини. Далі модельєр передає модель своїм майстрам, але один Бог знає, скільки разів їм доведеться робити й перероблювати, скільки дискусій ще буде між колегами, поки модель не стане готовим виробом»¹³.

«Я маю на увазі, звичайно, створення реальної моделі, тому що є різні моделі. З п'ятидесяти моделей десять стають хітами і я радісно їх представляю, тому що ідея стала реальністю, двадцять моделей витримують критики й знаходять власне життя, десять залишаються висіти в шафі протягом усього сезону. А десять так ніколи й не реалізуються – вони мертвонароджені.

Я роблю, головним чином, сукні, у мене було одне ательє для костюмів і, приблизно, двадцять – для суконь.

По правді кажучи, творити завжди тяжко. Я думаю, що будь-яка творчість – справа важка й невдячна. Справжня творчість вимагає величезної праці, тому творча людина приречена на важку працю й страждання»¹⁴.

Більшість соціальних досягнень, які сьогодні є природними, Ви впровадили в своєму Будинку Моди вже в 20-і роки. Ваші працівники могли користуватися клінікою й стоматологічним кабінетом, розташованим у Вашому Будинку на Рю де Монтеня.

«Все це дуже природно й не підлягає обговоренню. Не слід зневажати нічим для охорони здоров'я, тому що гарне здоров'я необхідно для того, щоб

¹³ D.Paulve, "Madeleine Vionnet", *Marie-France*, March 1974, с. 73.

¹⁴ Vionnet, "Cri de ralliement!" May 1920, с. 4

добре працювати в модельному бізнесі, який одночасно й вимотує Вас і приносить незвичайну радість і задоволення»¹⁵.

Чи є у Вас улюблені кольори?

«Насамперед, я люблю чисті насичені кольори. Чорний, білий й всі природні кольори. Сині й сірі, кольори очей, червоні кольори нагадують колір губ, але не люблю штучних кольорів»¹⁶.

Що Ви можете сказати про Високу моду сьогодні ?

«Справжня мода? Моя? Чи це сучасна мода? Важко сказати ... Мода – це бізнес! Якщо говорять про творчу людину, то мають на увазі конкретну особистість, а якщо говорять про кутюр'є, то говорять, головним чином, про Будинок Моди, тобто про бізнес. Раніше модний бізнес був жіночим і для жінок ми були жінками, які працювали із клієнтами й тканинами»¹⁷.

Чому Ви вирішили закрити свій Будинок?

«У мене було 200 робітників, я думаю, що це був найбільший Будинок Моди в 1929 – 1930 роках. Я закрилася в 1939 р., тому що минув термін дії мого Уставу й термін дії Договору оренди будинку на Рю де Монтеня. А також тому, що я була сита по горло»¹⁸.

«Я не жалкую і ніколи не виправдувалася перед моїми співробітникам, або перед будь-ким. Я не ревнива, нікому не заздрю і нічого не заважає мені жити. Коли прийде моя година, я відповім перед Господом»¹⁸.

¹⁵ Derys, "En devisant avec ... Madeleine Vionnet".

¹⁶ Biche, "La vie et le secret", с. 46

¹⁷ Chapsal interviews, ca. 1960, n.p.

¹⁸ Lavie-Compin, "Madeleine Vionnet", с. 117

Ви особливо брали активну участь у боротьбі з копіюванням в індустрії моди.

«Я не люблю несправедливість. Той, хто копіює чужі вдалі моделі для збагачення без особливої праці, є злодій»¹⁹.

«Моє гасло: "Смерть копіювальникам!" Може це й занадто жорстко ...Я знаю, і в душі сама посміхаюся, але моя ціль – викоринити копіювальників й усунути рабську звичку плагіату. Ми страждаємо від хвороби, від неї необхідно лікуватися, нас обкрадають»²⁰.

Як би Ви визначили поняття «мода»?

« Слово "мода" для мене позначає універсальну всеосяжну ідею, що служить справі вічної й незмінної чистої краси»²¹.

«Для мене моди не існує, я ненавиджу моду як таку! У моїх роботах Ви знайдете будь-які види гармонії. Залишається тільки вибрати те, що Вам потрібно, а це залежить від естетичних смаків кожного з нас»²².

Якби Ви могли відродити Ваш Будинок Моди, яку б концепцію Ви обрали?

«Я б дотримувалася своєї системи: повітряні сукні, що закривають тіло. Єдине, що може перешкодити мені працювати – це буде брак робочої сили для декоративних елементів. Кроїти можуть багато хто, але прикрасити сукню...»²³

Хто шиє Вам сукні?

¹⁹ Chapsal interviews, January 30, 1974, c.5.

²⁰ Vionnet, "Cri de ralliement!", April 1920, c. 5.

²¹ Biche, "La vie et le secret", ст. 11

²² Beucler, "Chez Madeleine Vionnet", c. 18.

²³ Chapsal, "Hommage a Madeleine Vionnet," c.26

«Баленсіага. Це великий друг. Він заходить до мене регулярно й посилає мені все, що, на його думку я повинна носити. Це останній з наших великих дизайнерів. Мода, де царювали елегантні жінки, закінчилася разом з ним»²⁴.

Як Ви себе відчуваєте у віці 98 років?

«Я народилася з великим запасом енергії ... та Все ще залишаюся енергійною. У мене ясна голова й розум мій керує моїм життям. Мені добре й комфортно. Я можу сказати – з роками мені краще, тому що в мене є досвід і все те, що приходить згодом»²⁵.

Яке Ваше творче кредо ?

«Пам'ятайте: мистецтво одягати людей потребує багато часу й терпіння !»²⁶.

²⁴ Noel, "Grande Dame of designers".

²⁵ Lavie-Compin, "Madeleine Vionnet", с. 116

²⁶ Biche, "La vie et le secret", с. 46

3. Копіювання – ворог Високої моди.

Мадлен Віонне створювала особливі моделі. Особливими вони були тому, що в кожену модель вона віддавала частинку свого серця. Мадлен присвятила все життя цим моделям і не уявляла його без них. Вона завжди працювала самостійно, тоді коли інші, більш практичні художники, запозичуючи її ідеї, розвивали їх у своїх моделях, додаючи те сміливе, що було необхідне для народження нової моди.

Мадлен Віонне виклала причини своєї ненависті до копіювальників на сторінках журналу «Монітор експорту» у наступних словах: «Смерть копіювальникам! Може це й занадто строго... Я знаю і не можу не посміхнутися. При цьому я продовжую призивати: виженете копіювальників й усунете дурну звичку терпіти плагіат». Копії були фінансовим нещастям для індустрії моди. На додаток до своєї статті Віонне виграла два процеси проти плагіаторів у суді в 1921 року, що створило юридичний прецедент у боротьбі проти копіювальників.

В 1922 році була створена Асоціація для захисту Скульптур і

декоративних виробів на чолі з Луї Данжелем. Метою асоціації був захист авторських прав на моделі, малюнки, ескізи, які призначені для комерційного використання, так і не призначені для нього.

Мадлен Віонне дорожила унікальністю своєї техніки і намагалася

Мал. 8 Лейба одягу від Мадлен Віонне

захиститися від підробок. З цієї причини вона документувала кожну з своїх моделей трьома фотографіями: спереду, збоку і ззаду і наклеювала їх в

«Копирайт-альбом». Вона зібрала 75 таких альбомів, які склали основу колекції U F A C (UNION Franfaisе des Arts du Costume). І з 1923 року для того, щоб застерегти від підробок, на лейбі одягу від Мадлен Віонне стали наносити відбиток її великого пальця правої руки.

Завдяки тому, що Мадлен Віонне передала свої копірайт-альбоми U F A C (UNION Franfaisе des Arts du Costume), в 1996 році був відкритий музей Моди та текстилю в Парижі на вулиці Ріволі, 107. У цьому музеї виставляються

Мал. 9 Париж. Музей Моди та текстилю

експозиції творчих доробків різних дизайнерів світу моди, а з 24 червня 2009 по 31 січня 2010 проходила виставка «Пурист від моди. Мадлен Віонне». Це була перша виставка, присвячена її творчості.

4. Місце Мадлен Віонне серед видатних кутюр'є .

Це не так просто зрозуміти творчість Мадлен Віонне. Пластична принадність, що випромінюють всі її роботи, заснована на чистоті плавних ліній, майстерно пророблених у дрібних деталях, зрозуміти її дано не кожному.

Якщо дивитися з погляду історії моди, Мадлен Віонне є першим концептуальним дизайнером і є гідною цього імені. Для неї, ідея сукні є духовною. Спочатку вона представляє й створює її в уяві. Потім, після ряду зусиль і пошуків, вона стає реальною й можна взяти її в руки.

Будучи ворогом капризів і сезонних змін моди, Віонне шукає красу вічну, незмінну, багаторічну. Філософія її школи ґрунтується на чотирьох елементах: пропорції, руху, почуття міри й вірогідності.

Поняття пропорції було навіяно теорією "динамічної симетрії" , розробленою американським художником Джейм Хембриджем (1867 – 1924). Хембридж думав, що дослідження грецьких ваз розкриває основні принципи розташування фігур у просторі відповідно до математичних рівнянь й є базовим для застосування в мистецтві й дизайні. Ідея руху застосовувалася при косому крої, за допомогою якого навколо тіла як би створювалася друга шкіра, постійно перемішується навколо тіла . Почуття міри ґрунтується на гармонії одягу в рамках естетичних правил, запозичених зі стародавності, на принципі золотієї середини. Вірогідність, у свою чергу, пов'язана з найпростішими моделями суконь – хітоном і пеплосом, традиційними для Древньої Греції , які складаються тільки із прямокутного шматка тканини або вовни, що зшивають з боків і закріплюють на плечах застібками. Вони прекрасно ілюструють цей принцип і саме його використала Мадлен Віонне в своїй творчості, доводячи, що все класичне прекрасно у своїй простоті.

"Для моди вона була таким же художником, як Пікассо для живопису." Часто іменована журналістами "художник", вона одержала визнання за свої уяви, нововведення і неперевершену майстерність. Віонне все життя перебувала в естетичному пошуку, при цьому вона ніколи не вважала себе художником, вона однаково серйозно ставилася як до творчості, так і до індустрії моди.

Мадлен Віонне – унікальна особистість у своїй області. Вона була чимось середнім між Полем Пуаре й Габріель Шанель, як щось середнє між двома стилістичними й ідеологічними крайностями. Про «Великого» Пуаре вона сказала: " Пуаре не був дизайнером. Він був костюмером, дуже гарним для театру!" При цьому, Пуаре й Віонне мають кілька загальних рис: обоє навчалися в Будинках кращих паризьких кутюр'є, обоє якийсь час працювали з Жаком Дусе, обоє підтримували декоративне мистецтво й обоє боролися із епідемією копіювання у світі Високої моди.

Зі своєю сучасницею Габріель Шанель відносини у Віонне були набагато складніші. Вона відмічала, що Шанель «була модисткою, а саме це, мої дорогі, виходить, що вона розбирається в капелюшках!» Різниця між поглядами трьох кутюр'є є очевидною: Шанель одягала, Пуаре влаштовував шоу, Віонне прикрашала. Шанель стирає контури тіла. Пуаре приховує їх. Віонне милується ними, підкреслюючи природну жіночність тіла. Шанель і Пуаре любили бувати в суспільстві, Віонне віддавала перевагу затишку власного будинку.

Всі три йшли своїми шляхами, творячи, розробляючи й збагачуючи словник паризької елегантності, відкриваючи тим самим три основних напрямки сучасної моди, своє для кожного модельєра: Пуаре, «декоратор», король видовища, батько маркетингу; Шанель – «стиліст», творець сучасної уніформи й функціонального силуету; Віонне – «аматор чистоти», неперевершений технік, що погоджував робочі параметри краси й швидко зростаючої модної індустрії.

5. Внесок Мадлен Віонне в розвиток Високої моди.

Мадлен Віонне називають архітектором моди. Її творчість – вершина мистецтва «haute couture», яку неможливо перевершити, як говорив Крістіан Діор.

Найбільш важливий винахід Мадлен Віонне – це косий крой: матеріал розрізається не як звичайно, паралельно, а по косій під кутом 45 градусів і у такий спосіб силует здобуває легкість. Завдяки косому крою тканина прекрасно облягає жіночу фігуру, повністю повторює рух людини. "Коли жінка посміхається, сукня повинна посміхатися з нею", – говорила Віонне, підкреслюючи діалог між тілом і сукнею.

Щедро драпірований одяг, увіковічений в камінні статуї і на глині ваз греків і римлян, одяг, який гармонійно зливається з людським тілом, підкреслюючи його пластику, став для неї ідеалом, який вона єдина хотіла втілити в сучасному костюмі. Це досягнення зблизило Віонне з нездійсненою мрією дитинства в творінні скульптур.

Для роботи з матеріалами вона користувалася манекеном тільки з рожевого дерева, щоб створювати звичне драпірування. Для своїх дивовижних моделей Віонне використовувала шовковий креп, муслін, оксамит, сатин, замовляла тканини в Бьянчіні Фер'є, який в 1918 році виготовив для неї шовковий креп, у склад якого входив ацетат. Це була перша штучна тканина. Крім еластичності і м'якості вона повинна бути ще не менше двох метрів, щоб кроїти по косій. Тільки для неї фірма «Родьє» випустила дуже широку вовняну тканину шириною 4-5 метрів, щоб можна було викроїти по косій пальто без швів.

Видатний сучасний модельєр Аззедін Аллає, майстер високого крою, якому потрібно було цілий місяць, щоб дізнатися таємниці кравецького мистецтва Мадлен Віонне. Більш ніхто так і не зумів розгадати таємницю вечірньої сукні кольору слонової кістки. Сукня з віскозного атласу кольору

слонової кістки, створена з єдиного шматка тканини, який скріплений коштовними брошками у вигляді бантів в 1936 р.

Зараз вона знаходиться в Паризькому музеї Моди та текстилю і належить до чудових творінь, ідеальна форма яких досягнула за допомогою одного єдиного шва.

А ще М. Віонне винайшла сукню без застібки, комір-хомут і комір-капюшон, а також ансамбль з сукні та пальта, підкладка якого виконана з того ж матеріалу, що і сукня. Для Мадлен Віонне це було найвищою метою. В цьому з нею і по цей час ніхто не може

Мал. 10 Сукня кольору слонної кістки. 1936 р.

зрівнятися .

Мадлен Віонне надала своїм співробітницям соціальні права, які лише багато пізніше були введені законним порядком: короткі перерви, оплачувана відпустка, допомога у разі хвороби або

Мал. 11 Їдальня для робочих в Будинку Моди на Рю де Монтеня.

травми. Вона організувала їдальню, стоматологічну допомогу, лікарню і навіть власне туристичне бюро, яке піклувалося про організацію відпустки тисячі її службовців.

Лише Віонне закликала підтримувати своє тіло за допомогою фізичних вправ і спорту, а не штучних корсетів. Знявши з жінок корсет, вона повернула їм трішки свободи.

Вона стримано використала декоративне доповнення, щоб не порушити балансування драпіровок. Наприклад, бахрому, яка була шалено популярна в еру Чарльстону, розміщено не по низу сукні, а вздовж швів по діагоналі.

Мал.12 Сукня. М.Віонне.1925 р.

6. Спроба відродження Будинку Моді Мадлен Віонне.

Зараз, через багато десятиліть після закриття славного Будинку Мадлен Віонне, французький бізнесмен Гі де Люмен і його син Арно хочуть поживити мертвий, як вважалося бренд і відновити славу минулих років. Ще в 1988 р. Люмен придбав права на назву і, нарешті, у липні 2006 року грецького дизайнера Софію Кокосаласкі було визнано гідним спадкоємцем Віонне.

33- річна грекиня представила в жовтні 2006р. свою першу колекцію весна / літо 2007 в нью-йоркському універмазі Барні під брендом «Віонне». Незважаючи на високі ціни, від 2000 євро, колекція була продана протягом трьох тижнів.

Мал. 13 Дизайнер Софія Кокосаласкі

Хоч Арно де Люмен був упевнений у професійних навичках Кокосаласкі, 21 травня 2007 новим головним дизайнером був призначений Марк Одібе.

В офіційному прес-релізі говориться про те, що грекиня Кокосаласкі сама вийшла із пропозицією про відставку, щоб більше часу присвячувати недавно заснованому власному модному бренду.

Призначення Одібе називали новим кроком у перетворенні паризького Будинку моди, заснованого Мадлен Віонне. В офіційному прес-релізі не говориться, чому посада Одібе називається «художній консультант», а не більш звично – художній або креативний директор чи, нарешті, просто дизайнер. Зате в ньому затверджується, що Одібе є винахідником стрейча – це не цілком відповідає дійсності, тому що у моді цей матеріал почав використовуватися в 60-х роках, але у колекціях дизайнерів він з'явився лише наприкінці 70- х.

Перша колекція М. Одібе для Vionnet весна-літо 2008 була зустрінута критиками прохолодно, в інтерв'ю Гі де Люмен проговорився, що атласні сукні з сумнівними трояндочками з тканини переживуть навіть фінальний розпродаж.

Проте спадок М. Віонне здатний надихнути молодих дизайнерів на нові звершення.

III. Висновки

Моя робота присвячена актуальній та сучасній темі, що, без сумніву, має зацікавити сучасного поціновувача моди та мистецтвознавства.

У своїй роботі я простежила життєвий шлях і творче становлення М. В'юанне, дослідила розвиток її як кутюр'є та внесок М. В'юанне у розвиток Високої моди, і намагалася порівняти її доробок з творчими досягненнями інших модельєрів.

У науковій роботі були використані та опрацьовані маловідомі і нові літературні джерела, на основі яких було створено уявне інтерв'ю з М. В'юанне.

Життєвий та творчий шлях М. В'юанне був складним: її становлення як модельєра і людини відбувалося у вельми нелегких обставинах: дві світові війни, творча та економічна криза. Проте М. В'юанне до кінця своїх днів зберігала легкість і енергійність, що допомагало їй у досягненні своєї мети – створення нового гатунку моди. Захоплення М. В'юанне грецькою скульптурою та класичними формами надихнуло її на творення нової форми крою. Її вважають родоначальницею крою по косій, без якого не можливо уявити одяг нового тисячоліття. Всі моделі М. В'юанне створювала методом наколки.

Великим внеском у розвиток моди у сучасному вигляді було те, що М. В'юанне почала захищати свій творчий доробок від копіювання, випускаючи специфічні лейби з відбитком пальця та створюючи копірайт-альбоми, тим самим забезпечуючи свій бренд від підробок.

Вона передала свої малюнки, а також копірайт – альбоми U F A C (UNION Franfais des Arts du Costume), для організації музею Моди та текстилю у Парижі, який був відкритий у 1996 році. У цьому музеї виставляються експозиції творчих доробків різних дизайнерів світу моди та текстилю.

В порівнянні з іншими модельєрами Мадлен Віонне навіть сьогодні залишається маловідомою. Можливо, причина у тому, що моделі Віонне були ексклюзивними і надто розкішними, але, незважаючи на це, її творчість продовжує приносити насолоду багатьом поколінням шанувальників Високої моди. Серед своїх сучасників М. Віонне заслужила славу пуриста від моди: вона вважала ідеальним чистий стиль, прості форми і природні кольори. Вона не намагалася поставити моду на конвеєр і не створювала з неї культу, не звільняла жінку від корсету, як Поль Пуаре, чи створила індустрію краси, як «Коко» Шанель, вона дала жінці можливість бути природною.

В арсеналі М. Віонне: використання нових штучних тканин (ацетат), створення напрямку «неокласицизму» у моді, вміле використання драпірування та оздоблення, вона змінила принципи маркетингу та менеджменту в індустрії моди.

Її модний Будинок, на жаль, залишається не надто відомим через неправильний менеджмент. Ще у недалекому минулому його представляли такі молоді модельєри як С. Кокосалакіс, М. Одібе, проте, того високого рівня, який був характерний для будинку Віонне, вони не змогли досягнути.

Її творчий спадок став основою для багатьох майстрів модної індустрії: Аззедін Аллає, Дж. Галліано, Ямамото та ін.

Мадлен Віонне створила власну концепцію моди, яка не втрачає своєї актуальності і на сьогодні, в неї, як у кутюр'є, є чому навчитися і сучасним дизайнерам. Зараз інтерес до її творчості та моделей (створених на початку ХХ століття) зростає, а її ім'я стає все більш відомим. Без М. Віонне вже важко уявити сучасну моду, її косий крій став невід'ємною частиною творчого процесу створення колекцій Високої моди.

Бібліографія

1. Андреева Р. П. Энциклопедия моды. – СПб.: Литера, 1997.– 432 с.
2. Балдано И. Ц. Мода XX века: Энциклопедия. – М.: Олма– Пресс, 2002.– 400 с.
3. Брун В. Тильке М. История костюма. – М.: Экмо– Пресс, 2000.– 463 с.
4. Дудникова Г. История костюма. Ростов н. /Д: Феникс,2003. – 448 с.
5. Коммиссаржевский Ф.Ф. История костюма.– М.:АСТ; Харвест, 2006.– 240 с.
6. Гофман А. Б. Мода и люди: новая теория моды и модного поведения. – М.: Наука, 1994.– 345с.
7. Зелинг Ш. Мода. Век модельеров. – М.: Конеманн, 1999.– 653 с.
8. История моды с XVIII по XX век. Коллекция Института костюма Киото TASCHEM – Арт - Родник, 2003. – 736 с.
9. Орлова Л.В. Азбука моды. – М.: Просвещение, 1989.– 176 с.: ил.
10. Філановский Г. Ю., Супрун А. І. Костюм XX століття.– К.: Веселка, 1990. – 127 с.
11. Ательє – Украина, №8 /2004.
12. Ательє – Украина, № 12/2004
13. Elle , №54/ 2005.
14. Натали, № 11/2001.
15. Offciel, Россия, № 7/2002.
16. Offciel, Россия №41/2002.
17. Offciel, Украина № 6– 7/2002
18. Anne Manson, “Elle fete aujourd’hui ses 90 ans, Madeleine Vionnet qui fut la grande dame de couture entre les
19. Bertin, *Haute Couture, terre inconnue*, с. 161
20. Beucler, “Chez Madeleine Vionnet”, с. 18.
21. Biche, “La vie et le secret”, с. 11, 46
22. Biche, “La vie et le secret”, с. 46

23. Celia Bertin, *Haute Couture, terre inconnue* (Paris: Hachette, 1956), c.162
24. Chapsal interviews, ca. 1960, c.21, 23.
25. Chapsal interviews, January 30, 1974, c.5.
26. Chapsal, "Hommage a Madeleine Vionnet," c.26
27. Derys, "En devisant avec ... Madeleine Vionnet".
28. deux guerres ; J'ai vecu l'age d'or de l'elegance," *L'Aurore*, June, 22, 1966.
29. Gaston Derys, "En devisant avec ... Madeleine Nionnet", *Minerva*,
illustrated supplement to the *Journal de*
30. Lavie- Compin, "Madeleine Vionnet", c. 116, 117
31. Madeleine Chapsal, interview of Madeleine Vionnet, ca. 1960; typescript,
Madeleine Chapsal archives n.p.
32. Madeleine Chapsal, interview of Madeleine Vionnet, January 30, 1974;
typescript, c.2
33. Madeleine Vionnet /Edited by Pamela Goblin. – New York: 2009,
Rizzoli. – 304 c.
34. Noel, "Grande Dame of designers".
35. *Rouen*, January 2, 1938, c.7
36. Vionnet, "Cri de ralliement!", April 1920, c. 5.
37. <http://www.passion.ru/s.php/9527-1.htm>
38. <http://www.casual-info.ru/moda/wardrobe/detail.php?ID=2152>
39. <http://www.lesartsdecoratifs.fr/>
40. <http://www.bettykirke.com/articles/threads/threads.html>
41. <http://dept.kent.edu/museum/exhibit/vionnet/main.htm>